

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (15 листопада 2024 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2024. 126 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 9th International Scientific and Practical Internet Conference (November 15, 2024). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2024. 126 p.

У збірнику матеріалів IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, доктор філософії (PhD), доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 11 від 31.10.2024 р.*)

©Автори публікацій, 2024

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	ДИНАМІКА УКРАЇНСЬКОГО ФЕМІНІННОГО ЛЕКСИКОНУ: У ПОШУКАХ «СВОГО» ТА «ЧУЖОГО»	6
KAPRANOV Ya.	CRITICAL DETERMINANTS OF PUBLIC PREJUDICE TOWARDS INTEGRATING EU LANGUAGE POLICIES INTO POLISH EDUCATION THROUGH DIGITAL TRANSFORMATIONS	9
IWANOWSKA B.	UNDERSTANDING PUBLIC RESISTANCE TO EU POLITICAL STRATEGIES: THE ROLE OF DIGITAL SCIENCE IN POLISH EDUCATION AND RESEARCH	12
STADNICZEŃKO D.	BREAKING BARRIERS: ADDRESSING PUBLIC SKEPTICISM ABOUT EU LEGAL STANDARDS IN POLISH RESEARCH AND EDUCATION THROUGH DIGITAL TOOLS	15
WIERZCHOWSKI T.	PUBLIC PERCEPTIONS OF EU HISTORICAL NARRATIVES IN POLISH EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL INTEGRATION	19
СІРАНЧУК Н.М.	МЕТОДИЧНІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЛЕКСИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ	23
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	26
IVANCHENKO M., ТОКАІ V.	LEXICAL-SEMANTIC GROUP <i>ENTICE</i> IN ENGLISH	29
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ВПЛИВ ТЕОРІЇ ЖАКА ДЕРРІДА НА ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ ПЕРЕКЛАДУ	31
ПАВЛОВА О.І.	ТЕРМІНОЛОГІЧНА НОМІНАЦІЯ: ЇЇ СПЕЦИФІКА, ОБ'ЄКТИ, СПОСОБИ І ЗАСОБИ	34
ПІЦКОВА А.Ю.	ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАГОЛОСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	36
СОКОЛ Н.В.	ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОРИСТУВАТИСЯ ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИМ АПАРАТОМ ДИТЯЧИХ КНИЖОК	39

ТКАЧУК М.Р.	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ОПОРОЮ НА ТВОРИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42
ШОСТАК А.В.	СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	45

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЯ ЯК МЕХАНІЗМ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ	48
БЛОГРУД Г.А.	ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ АНТИЧНОСТІ В ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ: КОГНІТИВНІ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ	50
ЦУПРУН Т.В.	ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ	54
ДЕМЕНЧУК D.	КОНЦЕРТ <i>PRACA KOBIEŃ W UJĘCIU</i> <i>SOCJOLINGWISTYCZNYM</i>	56
МИСЬКО Д.Г.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОСТОРОВОГО КОДУ КУЛЬТУРИ В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	60
ПАВЛІВ А.А.	АНТРОПОМОРФНИЙ КОД КУЛЬТУРИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	63

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

БОЛОТНЮК Н.А.	ЗІСТАВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ ЧАСТИНОЮ ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
ГРИЦУК О.А.	ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	69

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	ФІКСАЦІЯ ПРИЧИНОВОГО ЗНАЧЕННЯ У СПОЛУЧНИКІВ У ГРАМАТИЧНИХ СЛОВНИКАХ	72
СОВТИС Н.М., ЛУЖЕНЕЦЬКА К.Д.	АНГЛІЦИЗМИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	75
ОРЕЛ І.І.	ТИПИ ПРЕСУПОЗИЦІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЕМІОЗИСУ	78
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОРФЕМ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ДЕЙКУН О.І.	СЕМАНТИЧНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВОЮ ЧАСТИН ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	84
СИВОРИГ Н.В.	ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ З КОМПОНЕНТОМ- ОРНІТОНІМОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	86

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

КУЧМА Т.В.	ВИКОРИСТАННЯ ЛАПОК У ТВОРАХ О. ПРОЙСЛЕРА	90
ЧЕБЕРЯК А.М., ГОРБАНЬ П.С.	СЛЕНГОВІ ОДИНИЦІ У РОМАНІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE SATCHER IN THE RYE»	93
ШЕЛЕПАЛО К.С.	ЛЕКСИЧНІ ЕКСПРЕСИВИ В РОМАНІ ДЖЕКА КЕРУАКА «НА ДОРОЗІ»	96

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ДЕМЕНЧУК О. МІЗІН К.І.	STYLISTIC ASPECTS OF TRANSLATION УТОЧНЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ВІДПОВІДНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ PARAROOK	99 103
СОВТИС Н.М., АДАХ Н.А.	ТРАНСКОДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НЕХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	106
КОНСТАНТИНОВА О.В. КУЧЕРЕНКО М.В.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ РИС ЛЮДИНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	109 112
КАБАНОВА С.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДАХ АКТИВ ПРАВА ЄС	115
МАЦЮК О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)	118
TASAZH V.	TRANSLATION OF SLANG IN CINEMATIC DISCOURSE	121
ГУРИК Н.М.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	124

самостійного опрацювання змісту різних типів і видів дитячих книжок, у т.ч. значних за обсягом, довідкової літератури, дитячої періодики, а також умінь здійснювати пошук, добір, систематизацію, узагальнення навчально-пізнавальної інформації, користуючись засобами бібліотечно-бібліографічної допомоги, довідково-інформаційним апаратом книжки, а також Інтернет-ресурсами дитячої бібліотеки.

Список використаних джерел:

- Вдовиченко, Г. (2017). Мишкові Миші. Львів : Видавництво Старого Лева.
- Мартиненко, В. (2018). Навчально-методичне забезпечення уроків роботи з дитячою книжкою в 1 класі. Іп: *Початкова освіта*. Київ: УОВЦ «Оріон», 91-96.
- Чекіна, О. Ю., & Антонова, О. П. (2017). Інтерактивний комплексний довідник молодшого школяра. Харків : Видавництво «Ранок».

УДК 811.161.2:373.3

Ткачук М.Р., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ОПОРОЮ НА ТВОРИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

За лінгвістичним підходом, сутність мовленнєвої діяльності полягає в єдності психологічної організації, мовної системи і мовного матеріалу, які охоплюють окремі акти говоріння й розуміння в сукупності. Цей підхід дозволив виділити такі види мовленнєвої діяльності:

– говоріння, яке належить до продуктивних видів мовлення та забезпечує усне спілкування мовою в діалогічній (паралельно з аудіюванням) і в монологічній формах. Воно спрямоване до однієї особи або до необмеженої кількості осіб;

– слухання (аудіювання) – такий вид мовленнєвої діяльності, що передбачає одночасне сприйняття усного мовлення й аналіз його (сміслової обробка інформації), концентрацію уваги на тексті;

– читання – один з важливих видів мовленнєвої діяльності особистості, який тісно пов'язаний як з вимовою, так і з розумінням мови. Це здатність сприймати, розуміти інформацію, яка записана тим або іншим способом, або відтворена технічними пристроями;

– письмо розглядається як графічна фіксація мовлення, точніше, тексту мовлення.

Складниками мовленнєвої діяльності є мовленнєві дії, підпорядковані загальній меті діяльності; різні мовленнєві операції (відповідно до умов) або мовленнєві дії, що входять до складу інших немовленнєвих дій, мовленнєві ситуації.

Мовленнєва дія, як зазначає С. Гамаюн (Гамаюн, 2011, с. 34), включає чотири фази:

– орієнтування, тобто з'ясування умов спілкування, визначення типу висловлювання, мети, адресата і стилю;

– планування змісту висловлювання з доббором відповідних мовних засобів і розташуванням їх із дотриманням граматичних норм мови;

– реалізація висловлювання передбачає створення відповідного тексту;

– контроль, за яким визначається міра впливу висловлювання на адресата, здійснюється фіксація помилок у змісті та структурі висловлювання.

Мовленнєва діяльність спрямовується на вираження власних думок, почуттів або на сприйняття чужих. Мовленнєве спілкування здійснюється за допомогою мови, що виступає засобом мовленнєвої діяльності. Відбір змісту для висловлювання, використання мовних засобів для вираження цього змісту або для його розуміння, тобто мовлення, – це спосіб, який застосовується в мовленнєвій діяльності.

На думку М. Кірик (Кірик, 2019, с. 43), мовленнєва діяльність являє собою специфічний вид діяльності, що не співвідноситься з «класичними» видами діяльності. Вона зазначає, що мовленнєва діяльність в формі окремих мовленнєвих дій обслуговує всі види діяльності, і входить до складу актів трудової, ігрової, пізнавальної діяльності.

Основними методами, засобами та прийомами формування мовленнєвих умінь є:

– ігри (сюжетно-рольові, дидактичні, рухливі, словесні, театралізовані, ігри мовленнєвої спрямованості, ігри-інсценівки, ігри-драматизації тощо);

– бесіди, розповідь, відповіді на запитання;

– впровадження художньої літератури з подальшим обговоренням змісту (прочитаного, прослуханого);

– метод проектів;

- складання історій за допомогою сюжетних малюнків, карток, ілюстрацій;
- створення мовленнєвих та проблемних ситуацій;
- накопичення матеріалу для мовлення під час екскурсій, походів, ігор, спостережень тощо;
- організація різних видів діяльності, які створюють потребу у спілкуванні (виготовлення лепбуків, проєктів, ліплення, конструювання, використання Lego);
- складання казок, історій, оповідань, екскурсії-огляди;
- перегляд кінофільмів, мультфільмів, мультимедійних презентацій з подальшим обговоренням;
- розігрування телепередач,
- театралізація, імпровізація (казок, оповідань, діалогів, уривків тощо);
- словесне малювання тощо.

За змістом повісті сучасної української письменниці Саші Кочубей можна запропонувати різноманітні завдання, які сприяють реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого». Наприклад, бесіда «Чи маєте ви друзів?», «Чим друг відрізняється від приятеля?», «Що автор у повісті схвалює, а що засуджує?», «Від чого автор намагається застерегти читача?»; словникова робота – поясніть значення слова *нескладуха*; доберіть синоніми до слова *занепокоєна*; гра «Закінчіть речення» – Мені хочеться знайти те місце, де...; Справжній товариш той, хто...; Я люблю читати твори, у яких...

Т. Манзюк (Манзюк, 2018, с. 21) зазначає, що важливими прийомами формування мовленнєвих умінь учнів початкової школи є мовленнєві ситуації, огляд та обговорення сюжетних картинок, бесід за змістом сприйнятого тексту тощо. Ці прийоми вчать розрізняти предмети, явища за характерними ознаками, помічати відмінності між предметами, діями, явищами, що мають багато спільного і відмінного, розширювати словниковий запас, описувати зображене, логічно висловлювати думку щодо зображеного тощо. Вони спрямовані на розвиток уміння формулювати думку, практичного використання мови в процесі мовленнєвої діяльності, уміння дотримувати правила мовленнєвого етикету, доводити свою точку зору, аргументувати та аналізувати.

Список використаних джерел:

Гамаюн, С. А. (2011). Формування мовленнєвої компетентності на уроках розвитку зв'язного мовлення. *Початкове навчання та виховання, 16-18*, 34-42.

Кірик, М. К. (2019). Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти. Львів: Світ.

Кочубей, С. (2016). Сім нескладух Говорухи. Київ: Фонтан казок.

Манзюк, Т. М. (2018). Інтегровані уроки як засіб розумового та мовленнєвого розвитку учнів. *Молодий вчений*, 2, 21-29.

УДК 811.161.2'367.626

Шостак А.В., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Прономінативи становлять різноплановий, неоднорідний лексико-граматичний розряд мовних одиниць. Незважаючи на важливу роль займенників у мові й мовленнєвій практиці, їхні суперечливі для внутрішньої системної організації риси зумовили різні, часто кардинально протилежні підходи до тлумачення й кваліфікації частиномовної природи, лексико-семантичних і граматичних характеристик, функційного призначення цих слів, а також спричинили дискусію щодо визначення займенникового статусу. Учені відзначають (Дзюман, 2015, с. 1), що займенник вирізняється з-поміж інших повнозначних частин мови особливою денотативною сутністю, загальнокатегорійною дейктичною функцією, семантичною своєрідністю, неоднорідністю граматичних категорій, що полягає в співвідносності форм окремих його розрядів та спільності морфологічних ознак і властивостей, синтаксичних функцій з іменниками, прикметниками, числівниками та прислівниками, а також виразними словотвірними та функційними можливостями.

Питання наявності самостійного значення в займенників відкрите й репрезентоване в лінгвістичних розвідках такими відмінними позиціями (Калашник, Олексенко, Халіман, 2022, с. 13): займенники не мають значення, що становить їхню специфіку; займенники не мають постійного значення, воно змінюється в кожному мовленнєвому акті; займенники не відрізняються від інших мовних знаків нестійкістю, непостійністю; їхня своєрідність полягає в тому змісті, який виражає це значення.

На думку Ю. Шевельова (Шевельов, 2014, с. 257), особливість займенника полягає в тому, що «він набирає конкретного

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
15 листопада 2024 року, м. Рівне

THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS

The Collection of Conference Proceedings
The 9th International Scientific and Practical Internet Conference
November 15, 2024, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Авт. арк. 6,6. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»,
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27